

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

2 februarie 2023*

„Trimitere preliminară – Statutul bisericilor și al asociațiilor sau al comunităților religioase în statele membre în raport cu dreptul Uniunii – Articolul 17 alineatul (1) TFUE – Libertatea de stabilire – Articolul 49 TFUE – Restricții – Justificare – Proportionalitate – Subvenții pentru o instituție de învățământ școlar privată – Cerere depusă de o societate religioasă cu sediul în alt stat membru – Instituție recunoscută de această societate drept școală confesională”

În cauza C-372/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria), prin decizia din 1 iunie 2021, primită de Curte la 17 iunie 2021, în procedura

Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR

împotriva

Bildungsdirektion für Vorarlberg,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna K. Jürimäe, președintă de cameră, și domnii M. Safjan, N. Piçarra (raportor), N. Jääskinen și M. Gavalec, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR, de M. Krömer și P. Krömer, Rechtsanwälte;
- pentru guvernul austriac, de A. Posch, J. Schmoll și F. Werni, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de T. Machovičová, M. Smolek și J. Vlácil, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de L. Armati, M. Mataija și G. von Rintelen, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 iulie 2022,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 17 și 56 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR (Biserica Liberă a Adventiștilor de Ziua a Șaptea din Germania, denumită în continuare „Biserica Adventistă Germană”), pe de o parte, și Bildungsdirektion für Vorarlberg (Direcția pentru Educație din Vorarlberg, Austria) (denumită în continuare „autoritatea competentă”), pe de altă parte, în legătură cu o subvenție solicitată pentru o instituție de învățământ școlar privată pe care această biserică o recunoaște și o susține ca școală confesională.

Cadrul juridic austriac

AnerkennungsG

- 3 Articolul 1 din Gesetz betreffend die gesetzliche Anerkennung von Religionsgesellschaften (Legea privind recunoașterea legală a societăților religioase) din 20 mai 1874 (RGBl., 68/1874, denumită în continuare „AnerkennungsG”) prevede:

„Membrilor unei confesiuni religioase nerecunoscute anterior prin lege le va fi recunoscut statutul de societate religioasă, cu condiția ca:

- 1) doctrina lor religioasă, funcția lor religioasă, statutele lor, precum și denumirea pe care o aleg să nu cuprindă niciun element ilegal sau contrar bunelor moravuri;
- 2) să fie asigurate înființarea și existența a cel puțin unei comunități religioase fondate în conformitate cu cerințele prezentei legi.”

BekGG

- 4 Articolul 11 din Bundesgesetz über die Rechtspersönlichkeit von religiösen Bekenntnisgemeinschaften [Legea federală privind personalitatea juridică a comunităților confesionale (BGBl. I, 19/1998), astfel cum a fost publicată în BGBl. I, 78/2011 (denumită în continuare „BekGG”)], intitulat „Cerințe suplimentare pentru ca o comunitate confesională să fie recunoscută în conformitate cu AnerkennungsG”, prevede:

„Pe lângă cerințele prevăzute în [AnerkennungsG], comunitatea confesională trebuie să îndeplinească, pentru a fi recunoscută, condițiile prevăzute în continuare.

1. Comunitatea confesională trebuie:

- a) să fi existat de cel puțin 20 de ani în Austria, din care 10 ani într-o formă organizată și cel puțin 5 ani ca o comunitate confesională cu personalitate juridică în temeiul prezentei legi sau
- b) să fie integrată din punct de vedere organizațional și doctrinar într-o societate religioasă activă la nivel internațional, care să existe de cel puțin 100 de ani și care să fie deja activă în Austria într-o formă organizată de cel puțin 10 ani sau
- c) să fie integrată din punct de vedere organizațional și doctrinar într-o societate religioasă activă la nivel internațional care să existe de cel puțin 200 de ani și
- d) să aibă un număr de membri egal cu cel puțin doi la mie din populația Austriei, astfel cum a fost stabilită la ultimul recensământ. În cazul în care comunitatea confesională nu poate furniza această dovadă din datele de la recensământ, trebuie să o furnizeze sub orice altă formă adecvată.

[...]

3. Comunitatea confesională trebuie să manifeste bunăvoință față de societate și față de stat.

4. Aceasta nu trebuie să creeze perturbări ilicite în relațiile cu bisericile și societățile religioase recunoscute de lege și cu celelalte comunități religioase existente.”

PrivSchG

- 5 Potrivit articolului 17 din Bundesgesetz über das Privatschulwesen (Privatschulgesetz) (Legea federală privind instituțiile de învățământ școlar private) din 25 iulie 1962 (BGBl., 244/1962), cu modificările ulterioare (BGBl. I, 35/2019) (denumită în continuare „PrivSchG”), referitor la dreptul la acordarea de subvenții școlilor private confesionale:

„(1) Bisericilor și societăților religioase recunoscute prin lege li se vor acorda, pentru școlile private confesionale recunoscute, subvenții pentru remunerarea personalului, în conformitate cu următoarele dispoziții.

(2) Școli private confesionale înseamnă instituțiile de învățământ școlar gestionate de bisericile și de societățile religioase recunoscute prin lege, precum și instituțiile de învățământ școlar gestionate de asociații, de fundații și de fonduri, care sunt recunoscute drept școli confesionale de autoritatea ecleziastică superioară competentă (a societății religioase respective).”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 6 Biserica Adventistă Germană, care dispune de statutul de persoană juridică de drept public în Germania, nu beneficiază de statutul de biserică recunoscută în temeiul dreptului austriac.
- 7 Începând din anul școlar 2016/2017, această biserică a recunoscut drept școală confesională o instituție de învățământ situată în Austria, administrată de o asociație recunoscută căreia îi furnizează sprijin sub formă, printre altele, de subvenții, de material pedagogic și de formare continuă a personalului didactic. Biserica menționată a introdus la autoritatea competentă o

cerere de subvenționare pentru remunerarea personalului acestei școli, în temeiul articolului 17 din PrivSchG, invocând articolul 56 TFUE, pentru a beneficia de salariul rezervat bisericilor și societăților religioase recunoscute în temeiul dreptului austriac.

- 8 Prin decizia din 3 septembrie 2019, autoritatea competentă a respins această cerere în temeiul articolului 17 alineatele (1) și (2) din PrivSchG, pe care o consideră aplicabilă numai bisericilor și societăților religioase recunoscute în temeiul dreptului austriac. În aceste condiții, Biserica Adventistă Germană a formulat o acțiune împotriva acestei decizii, care a fost respinsă de Bundesverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Federal, Austria) prin hotărârea din 26 februarie 2020.
- 9 Această instanță consideră că dreptul Uniunii nu impune Republicii Austria să recunoască o biserică sau o societate religioasă recunoscută în prealabil într-un alt stat membru. În consecință, faptul că o asemenea biserică sau societate religioasă recunoaște drept școală confesională o instituție de învățământ școlar privat, stabilită în Austria, nu permite acestei biserici sau societăți să se prevaleze de articolul 17 din PrivSchG pentru a obține, pentru această instituție, subvenții prin care se urmărește remunerarea personalului său.
- 10 Împotriva acestei hotărâri, Biserica Adventistă Germană a declarat recurs la Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria).
- 11 În cererea sa de decizie preliminară, această instanță arată că bisericile și societățile religioase recunoscute în special în temeiul AnerkennungsG și al BekGG sunt persoane juridice de drept public care beneficiază de drepturi speciale și sunt însărcinate cu misiuni, inclusiv în materie de învățământ, prin care participă la viața publică națională. Instanța menționată precizează că articolul 17 din PrivSchG rezervă numai acestor biserici și societăți religioase beneficiul unor subvenții pentru instituțiile de învățământ școlar private pe care le recunosc ca școli confesionale.
- 12 În acest context, instanța de trimitere ridică mai întâi problema dacă situația în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.
- 13 În această privință, ea amintește, pe de o parte, că, în conformitate cu articolul 17 TFUE, acordarea de subvenții școlilor private confesionale ale bisericilor și ale societăților religioase recunoscute de un stat membru ține numai de raporturile dintre acest stat membru și bisericile și societățile religioase menționate și că Uniunea trebuie să rămână neutră față de aceste relații. Curtea ar fi statuat însă, la punctele 30-33 din Hotărârea din 22 ianuarie 2019, Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43), că acest articol 17 TFUE nu implică excluderea unei diferențe de tratament instituite printr-o reglementare națională în această materie din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.
- 14 Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că, având în vedere jurisprudența Curții, în special Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci (C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctul 105), instituția de învățământ școlar privată în discuție în litigiul principal, care este finanțată în esență din fonduri private, exercită o activitate economică care constă într-o prestare de servicii. Totuși, întrucât acest sediu este gestionat de o asociație înregistrată în Austria, această prestare de servicii nu ar prezenta un caracter transfrontalier, cu excepția cazului în care se ține seama de faptul că cererea de subvenție pentru sediul menționat a fost introdusă de o biserică stabilită și recunoscută în Germania.

- 15 În continuare, această instanță ridică problema dacă Biserica Adventistă Germană se poate prevala de libertatea de prestare a serviciilor garantată de articolul 56 TFUE pentru a beneficia de același tratament ca și școlile private confesionale ale bisericilor sau ale societăților religioase recunoscute de lege în Austria, ale căror activități de învățământ sunt finanțate în esență din fonduri publice și care, în consecință, nu pot fi calificate drept „activități economice”, în sensul jurisprudenței amintite la punctul precedent din prezenta hotărâre.
- 16 În sfârșit, instanța de trimitere ridică problema dacă reglementarea națională care interzice Bisericii Adventiste Germane să beneficieze de subvenții pentru o instituție școlară privată situată în Austria, spre deosebire de bisericile și de societățile religioase recunoscute în acest stat membru, constituie un obstacol în calea liberei prestări a serviciilor, garantată la articolul 56 TFUE. Această instanță subliniază că o astfel de reglementare națională, în măsura în care urmărește să completeze sistemul școlar public cu școli private confesionale ale bisericilor sau ale societăților religioase suficient de reprezentate în Austria, pentru a permite părinților să aleagă mai ușor educația copiilor lor în funcție de convingerile lor religioase, urmărește un obiectiv legitim. Ea apreciază de asemenea că această reglementare poate fi considerată ca fiind de natură să asigure realizarea acestui obiectiv fără a depăși ceea ce este necesar pentru atingerea lui.
- 17 În aceste împrejurări, Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Ținând seama de articolul 17 TFUE, o situație în care o societate religioasă recunoscută și stabilită într-un stat membru solicită, într-un alt stat membru, acordarea unei subvenții unei instituții de învățământ școlar private situate în acest alt stat membru, recunoscută de ea drept școală confesională și gestionată de o asociație înregistrată în conformitate cu dreptul acestui alt stat membru, intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în special al articolului 56 TFUE?

În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

- 2) Articolul 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei norme naționale care prevede ca o condiție prealabilă acordării de subvenții școlilor private confesionale recunoașterea solicitantului ca fiind biserică sau societate religioasă în temeiul dreptului național?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 18 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că are ca efect excluderea din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii a unei situații în care o biserică, o asociație sau o comunitate religioasă care dispune de statutul de persoană juridică de drept public într-un stat membru și care recunoaște și susține în alt stat membru, drept școală confesională, o instituție de învățământ școlar privată solicită pentru această instituție acordarea unei subvenții care este rezervată bisericilor, asociațiilor și comunităților religioase recunoscute în temeiul dreptului acestui alt stat membru.

- 19 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că, deși articolul 17 alineatul (1) TFUE exprimă neutralitatea Uniunii în ceea ce privește organizarea de către statele membre a raporturilor lor cu bisericile și cu asociațiile sau cu comunitățile religioase (Hotărârea din 17 aprilie 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punctul 58, precum și Hotărârea din 13 ianuarie 2022, MIUR și Ufficio scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, punctul 50), această dispoziție nu poate fi invocată pentru a exclude, la modul general, din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii activitatea bisericilor sau a asociațiilor și a comunităților religioase atunci când ea constă în prestarea de servicii pe o anumită piață, în schimbul unei remunerații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punctele 43 și 47).
- 20 În al doilea rând, cursurile organizate de instituții de învățământ finanțate în cea mai mare parte din fonduri private constituie servicii, scopul urmărit de aceste instituții constând în oferirea unor asemenea servicii în schimbul unei remunerații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, punctul 17, precum și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci, C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctul 105).
- 21 Invers, cursurile organizate de o instituție școlară care face parte dintr-un sistem de învățământ public, finanțate în întregime sau în principal din fonduri publice, nu constituie o activitate economică. Într-adevăr, prin stabilirea și menținerea unui astfel de sistem de învățământ public, statul membru nu intenționează să se angajeze în activități remunerate, ci își îndeplinește misiunea în domeniile social, cultural și educativ față de populație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, punctul 15, precum și Hotărârea din 11 septembrie 2007, Schwarz și Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, punctul 39).
- 22 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că instituția austriacă de învățământ recunoscută și susținută de Biserica Adventistă Germană ca școală confesională este o instituție privată ale cărei cursuri organizate sunt în mare măsură finanțate din fonduri private, astfel încât, sub rezerva verificărilor care revin instanței de trimitere, trebuie să se considere că această instituție desfășoară o activitate economică, în sensul jurisprudenței citate anterior.
- 23 În această privință, contrar celor susținute de guvernul austriac și de Comisia Europeană, faptul că subvenția solicitată, odată acordată, permite să se considere instituția de învățământ privată în cauză drept o instituție finanțată din fonduri publice care, ca atare, nu mai desfășoară o activitate economică, în sensul jurisprudenței amintite la punctele 20 și 21 din prezenta hotărâre, nu are relevanță pentru a stabili dacă situația în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii. Astfel, este important numai ca instituția de învățământ privată pentru care se solicită subvenția să poată fi considerată ca desfășurând o activitate economică la data la care este introdusă această cerere (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 septembrie 2007, Schwarz și Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, punctul 44).
- 24 Pe de altă parte, contrar celor susținute de guvernul austriac, situația în discuție în litigiul principal se distinge de o situație în care toate elementele se limitează la interiorul unui singur stat membru. Astfel, în speță, Biserica Adventistă Germană solicită autorităților austriece o subvenție pentru o instituție școlară situată în Austria, pe care ea o recunoaște și o susține ca școală confesională. Acest element transfrontalier implică, prin urmare, că normele de drept al Uniunii privind libera circulație sunt, în principiu, aplicabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 47).

25 Având în vedere motivele care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu are ca efect excluderea din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii a unei situații în care o biserică, o asociație sau o comunitate religioasă care dispune de statutul de persoană juridică de drept public într-un stat membru și care recunoaște și susține în alt stat membru, drept școală confesională, o instituție de învățământ școlar privat solicită acordarea unei subvenții pentru această instituție, care este rezervată bisericilor, asociațiilor și comunităților religioase recunoscute în temeiul dreptului acestui alt stat membru.

Cu privire la a doua întrebare

26 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că instituția școlară pentru care Biserica Adventistă Germană solicită o subvenție se află în Austria și este gestionată de o asociație înregistrată în acest stat membru, care asigură o prezență stabilă și continuă pe teritoriul acestuia. Prin urmare, o asemenea situație intră sub incidența libertății de stabilire, garantată de articolul 49 TFUE, iar nu a liberei prestări a serviciilor, garantată de articolul 56 TFUE (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 septembrie 2010, Stoß și alții, C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 și C-410/07, EU:C:2010:504, punctul 59).

27 În aceste condiții, a doua întrebare adresată de instanța de trimitere trebuie înțeleasă în sensul că urmărește în esență să se stabilească dacă articolul 49 TFUE coroborat cu articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care subordonează acordarea de subvenții publice, destinate instituțiilor de învățământ private recunoscute drept școli confesionale, condiției ca biserica sau societatea religioasă care introduce cererea de subvenție pentru o astfel de instituție să fie recunoscută în temeiul dreptului statului membru în cauză, inclusiv atunci când această biserică sau această societate religioasă este recunoscută în temeiul dreptului statului său membru de origine.

28 Articolul 49 primul paragraf TFUE prevede că, în cadrul capitolului 2 din titlul IV din partea a treia din Tratatul FUE, sunt interzise restricțiile privind libertatea de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul altui stat membru. Astfel, această dispoziție se opune oricărei măsuri naționale care interzice, îngreunează sau face mai puțin atractivă exercitarea libertății de stabilire (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 octombrie 2004, CaixaBank France, C-442/02, EU:C:2004:586, punctul 11, precum și Hotărârea din 7 septembrie 2022, Cilevičs și alții, C-391/20, EU:C:2022:638, punctul 61).

29 Principiul interzicerii oricărei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate, aplicabil în acest domeniu, interzice nu numai discriminările evidente, ci și orice forme disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc, în fapt, la același rezultat. Prin urmare, nu este exclus ca criteriile precum locul de origine sau domiciliul unui resortisant al unui stat membru să poată, în funcție de împrejurări, să constituie, ca efect practic, echivalentul unei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate, interzisă de Tratatul FUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 februarie 1974, Sotgiu, 152/73, EU:C:1974:13, punctul 11, și Hotărârea din 20 ianuarie 2011, Comisia/Grecia, C-155/09, EU:C:2011:22, punctul 45).

30 În speță, din decizia de trimitere reiese că cererea de subvenție prevăzută la articolul 17 din PrivSchG nu este deschisă decât bisericilor sau societăților religioase recunoscute de legea austriacă, și anume celor care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 1 din AnerkennungsG și la articolul 11 din BekGG.

- 31 În măsura în care aceste condiții impun, în general, o prezență cu o durată variabilă a bisericilor sau a societăților religioase în Austria, precum și un număr de membri egal cu cel puțin doi la mie din populația Austriei, ele pot fi îndeplinite cu mai multă ușurință de bisericile sau de societățile religioase cu sediul în Austria. Condițiile menționate sunt astfel de natură să dezavantajeze bisericile și societățile religioase stabilite în alte state membre care recunosc și susțin, ca școli confesionale, instituții de învățământ privat situate în Austria. În realitate, aceste biserici și aceste societăți religioase nu pot beneficia de subvenții în favoarea acestor instituții în vederea plății remunerației personalului didactic necesar pentru desfășurarea programelor de învățământ ale instituțiilor menționate.
- 32 În consecință, sub rezerva verificărilor care revin instanței de trimitere, este necesar să se considere că o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal constituie o restricție privind libertatea de stabilire.
- 33 Cu toate acestea, o asemenea restricție privind libertatea de stabilire nu poate fi admisă decât cu condiția, *primo*, să fie justificată de un obiectiv prevăzut în mod expres la articolul 52 alineatul (1) TFUE sau de un motiv imperativ de interes general și, *secundo*, să respecte principiul proporționalității, ceea ce presupune ca ea să fie de natură să asigure, în mod coerent și sistematic, realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru a-l atinge (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2022, Cilevičs și alții, C-391/20, EU:C:2022:638, punctul 65).
- 34 În ceea ce privește, în primul rând, existența unei justificări a restricției în cauză, expunerea de motive a PrivSchG, citată de instanța de trimitere, arată că școlile private confesionale completează sistemul școlar public, care este interconfesional, permițând părinților să aleagă mai ușor educația copiilor lor în funcție de convingerile lor religioase.
- 35 În plus, reiese din expunerea de motive a modificării BekGG, în ceea ce privește criteriile care stau la baza recunoașterii bisericilor și a societăților religioase în temeiul AnerkennungsG, că cele care sunt recunoscute de legea austriacă beneficiază de un ajutor public material, în special în domeniul sănătății și al educației, în măsura în care ele contribuie la bunăstarea persoanelor. Astfel, obținerea statutului de biserică sau de societate religioasă recunoscută în temeiul dreptului austriac implică obligații, printre care figurează aceea de a organiza un învățământ religios.
- 36 Instanța de trimitere, asemenea guvernului austriac, consideră că această reglementare, completând sistemul școlar public interconfesional prin școli private confesionale, permite efectiv părinților să aleagă educația copiilor lor în funcție de convingerile lor religioase și urmărește, așadar, un obiectiv legitim. După cum arată domnul avocat general la punctul 72 din concluzii, un astfel de obiectiv, care se alătură celui care constă în asigurarea unui nivel ridicat de educație, pe care Curtea l-a calificat drept „motiv imperativ de interes general” (Hotărârea din 13 noiembrie 2003, Neri, C-153/02, EU:C:2003:614, punctul 46, și Hotărârea din 14 septembrie 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04, EU:C:2006:568, punctul 45), poate justifica o restricție privind libertatea de stabilire.
- 37 În aceste condiții, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 33 din prezenta hotărâre, trebuie analizat, în al doilea rând, dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal, pe de o parte, este aptă să garanteze, în mod coerent și sistematic, realizarea obiectivului pe care îl urmărește și, pe de altă parte, nu depășește ceea ce este necesar pentru a-l atinge.

- 38 Revine în final instanței de trimitere, care este singura competentă să aprecieze situația de fapt din litigiul principal și să interpreteze reglementarea națională aplicabilă, sarcina de a stabili dacă și în ce măsură aceasta îndeplinește cerințele menționate. Totuși, Curtea, care este chemată să ofere un răspuns util acestei instanțe, care să îi permită să se pronunțe, este competentă să dea indicații întemeiate pe dosar, precum și pe observațiile scrise de care dispune (Hotărârea din 7 septembrie 2022, Cilevičs și alții, C-391/20, EU:C:2022:638, punctele 72 și 73).
- 39 În speță, în ceea ce privește aptitudinea reglementării naționale în cauză de a urmări, în mod coerent și sistematic, obiectivul legitim vizat, reiese din expunerea de motive a modificării BekGG că recunoașterea bisericilor și a societăților religioase, în temeiul AnerkennungsG, presupune ca acestea să aibă o anumită dimensiune pentru ca acțiunile lor să nu se limiteze la membrii lor. Se acceptă că, atunci când numărul minim de membri ai unei biserici sau ai unei societăți religioase prevăzut de această reglementare este atins, întinderea efectelor pozitive ale acțiunilor sale, în special în materie de învățământ, depășește cadrul strict al comunității membrilor. În plus, limitarea acordării subvențiilor publice numai la școlile confesionale ale bisericilor și ale societăților religioase recunoscute în temeiul dreptului austriac urmărește să garanteze că aceste școli se adresează unei părți importante a populației susceptibile să aleagă această ofertă de învățământ complementară celei propuse de instituțiile școlare publice.
- 40 În aceste condiții, reglementarea în discuție în litigiul principal nu apare ca fiind inadecvată pentru a permite părinților să aleagă educația copiilor lor în funcție de convingerile lor religioase, în cadrul unui învățământ interconfesional de calitate, obiectiv care, astfel cum s-a amintit la punctul 36 din prezenta hotărâre, este legitim în raport cu dreptul Uniunii.
- 41 În ceea ce privește aspectul dacă reglementarea menționată nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv, trebuie amintit că articolul 17 alineatul (1) TFUE impune Uniunii Europene să respecte și să nu aducă atingere statutului bisericilor și al asociațiilor sau al comunităților religioase în cadrul statelor membre, articolul 17 TFUE exprimând neutralitatea Uniunii în privința organizării de către aceste state membre a raporturilor lor cu acestea (Hotărârea din 17 aprilie 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punctul 58, precum și Hotărârea din 13 ianuarie 2022, MIUR și Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, punctul 50). Prin urmare, în situații precum cele din litigiul principal, articolul 49 TFUE coroborat cu articolul 17 alineatul (1) TFUE nu poate fi interpretat în sensul că impune unui stat membru să recunoască în temeiul dreptului altor state membre statutul de care beneficiază bisericile, asociațiile sau comunitățile religioase menționate.
- 42 În ceea ce privește obținerea statutului de biserică sau de societate religioasă recunoscută în temeiul dreptului austriac, articolul 11 din BekGG stabilește trei condiții alternative. *Primo*, poate beneficia de acest statut o biserică sau o societate religioasă prezentă pe teritoriul austriac de cel puțin 20 de ani. *Secundo*, poate beneficia de statutul menționat, chiar fără prezența prealabilă pe teritoriul austriac, biserica sau societatea religioasă integrată pe plan organizațional și doctrinar în cadrul unei societăți religioase care își desfășoară activitatea la nivel internațional de cel puțin 200 de ani. *Tertio*, dacă o astfel de societate își desfășoară activitatea la nivel internațional de cel puțin 100 de ani, ea trebuie să fie activă în Austria sub o formă organizată de cel puțin 10 ani pentru ca biserica sau societatea religioasă care este integrată aici pe plan organizațional și doctrinar să poată beneficia de statutul în cauză.

- 43 Astfel de alternative, care urmăresc să acopere ipotezele în care recunoașterea unei biserici sau a unei societăți religioase poate contribui la caracterul interconfesional al sistemului național de învățământ, nu par să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului identificat la punctul 36 din prezenta hotărâre, și anume să permită părinților să aleagă educația copiilor lor în funcție de convingerile lor religioase.
- 44 În plus, în ceea ce privește condiția referitoare la reprezentativitatea, în rândul populației naționale, a bisericii sau a societății religioase care dorește să fie recunoscută în temeiul dreptului austriac, articolul 11 alineatul 1 litera d) a doua teză din BekGG prevede că, atunci când nu este posibil să se facă dovada că acestea întrunesc un număr de membri egal cu cel puțin doi la mie din populația Austriei pornind de la datele ultimului recensământ, această dovadă poate fi prezentată sub orice altă formă adecvată. O astfel de dispoziție, prin faptul că nu se limitează să prevadă un singur mijloc de probă, dovedește de asemenea voința legiuitorului austriac de a nu depăși ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de reglementarea națională.
- 45 Având în vedere motivele care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 49 TFUE coroborat cu articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care subordonează acordarea de subvenții publice destinate instituțiilor de învățământ private recunoscute drept școli confesionale condiției ca biserica sau societatea religioasă care introduce cererea de subvenție pentru o astfel de instituție să fie recunoscută în temeiul dreptului statului membru în cauză, inclusiv atunci când această biserică sau această societate religioasă este recunoscută în temeiul dreptului statului său membru de origine.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) Articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu are ca efect excluderea din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii a unei situații în care o biserică, o asociație sau o comunitate religioasă care dispune de statutul de persoană juridică de drept public într-un stat membru și care recunoaște și susține în alt stat membru, drept școală confesională, o instituție de învățământ școlar privat solicită acordarea unei subvenții pentru această instituție, care este rezervată bisericilor, asociațiilor și comunităților religioase recunoscute în temeiul dreptului acestui alt stat membru.**
- 2) Articolul 49 TFUE coroborat cu articolul 17 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care subordonează acordarea de subvenții publice destinate instituțiilor de învățământ private recunoscute drept școli confesionale condiției ca biserica sau societatea religioasă care introduce cererea de subvenție pentru o astfel de instituție să fie recunoscută în temeiul dreptului statului membru în cauză, inclusiv atunci când această biserică sau această societate religioasă este recunoscută în temeiul dreptului statului său membru de origine.**

Semnături